

Sygn. akt III AUa 281/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 stycznia 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	SSA Maria Pierzycka - Pająk (spr.)
Sędziowie	SSA Ewelina Kocurek - Grabowska SSO del. Anna Petri
Protokolant	Michał Eksterowicz

po rozpoznaniu w dniu 21 grudnia 2016 r. w Katowicach

sprawy z odwołania A. P. (1) (A. P. (1))

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S.

o podleganie ubezpieczeniom społecznym

na skutek apelacji ubezpieczonego A. P. (1)

od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w Katowicach z dnia 10 grudnia 2015r. sygn. akt XI U 1475/15

1. **oddala apelację,**

2. **zasądza od A. P. (1) na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. kwotę 270 zł (dwieście siedemdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.**

/-/ SSA E.Kocurek-Grabowska /-/ SSA M.Pierzycka-Pająk /-/ SSO del. A.Petri

Sędzia Przewodniczący Sędzia

Sygn. akt III AUa 281/16

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 29 kwietnia 2015r. nr (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. stwierdził, iż A. P. (1) jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu w okresie od 1 sierpnia 2010r. do 31 grudnia 2014r., podnosząc, że ubezpieczony na podstawie wpisu

do ewidencji nr (...) wydanego przez Prezydenta Miasta B. (aktualnie wpis przeniesiony do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej Rzeczypospolitej Polskiej, prowadzi pozarolniczą działalność gospodarczą pod firmą (...)).

Dalej podniesiono, że pismami z dnia 7 kwietnia 2014 r. i 8 września 2014r. dotyczącymi ustalenia ustawodawstwa właściwego stwierdzono, iż w okresie od dnia 1 sierpnia 2010r. ubezpieczony podlega polskiemu ustawodawstwu w zakresie ubezpieczeń społecznych. Organ rentowy wskazał również, że uwzględniając powyższe zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 5 w związku z art. 13 pkt 4 oraz art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych, ubezpieczony powinien dokonać zgłoszenia do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych z tytułu prowadzonej pozarolniczej działalności gospodarczej za okres od 1 sierpnia 2010r. Jednocześnie zaznaczono, iż ubezpieczony wywiązał się z tego obowiązku, ale dopiero począwszy od 1 stycznia 2015r.

W odwołaniu od zaskarżonej decyzji ubezpieczony zarzucał naruszenie przez organ rentowy przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego tj. art. 87 § 2

w zw. z art. 97 § 1 pkt 4 oraz art. 100 w zw. z art. 123 ustawy o sus, art. 10 § 1 w zw.

z art. 81 k.p.a. oraz art. 8 k.p.a. w zw. z art. 123 ustawy o sus. Ponadto odwołujący zarzucał także naruszenie art. 13 ust. 3 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego

i Rady (WE) nr 883/2004 i art. 16 ust. 3 w zw. z ust. 2 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 domagając się zmiany zaskarżonej decyzji poprzez ustalenie, iż nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej w okresie od 1 sierpnia 2010r. do 31 grudnia 2014r.

W uzasadnieniu argumentował, iż prowadzi w Polsce pozarolniczą działalność gospodarczą, natomiast w spornym okresie w Wielkiej Brytanii posiadał miejsce zamieszkania oraz był zatrudniony na podstawie umowy o pracę. Równocześnie wnosił o dopuszczenie dowodu z zeznań świadków: jego żony - A. P. (3), syna - P. P. oraz Z. D. (podróżującego razem z nim do Anglii) na okoliczność świadczenia pracy na terytorium Wielkiej Brytanii. Dołączył także kilka zdjęć oraz paragonów i biletów wstępu z września i października 2013r.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie podtrzymując swoje stanowisko wyrażone w zaskarżonej decyzji.

W piśmie procesowym z dnia 4 sierpnia 2015r. ubezpieczony ustosunkowując się do odpowiedzi na odwołanie podtrzymał swoje stanowisko z odwołania a nadto dodając, że organ rentowy dokonał zmiany określenia ustawodawstwa mającego zastosowanie w sprawie, w sytuacji, gdy określenie to stało się ostateczne na podstawie przepisów rozporządzenia wykonawczego nr 987/2009.

Wyrokiem z dnia 10 grudnia 2015r. Sąd Okręgowy w Katowicach oddalił odwołanie ubezpieczonego. Powyższe rozstrzygnięcie Sąd ten oparł na następujących ustaleniach i rozważaniach:

W pierwszej kolejności Sąd I instancji stwierdził, że bezspornym pozostawało,

iż A. P. (1) na podstawie wpisu do ewidencji od 1993r. do nadal prowadzi na terenie Polski działalność gospodarczą pod firmą (...) w ramach, której wykonuje instalacje elektryczne w budynkach mieszkalnych oraz usługi serwisowe.

Następnie Sąd wskazał, że istota sporu sprowadzała się do rozstrzygnięcia - czy w okresie od 1.08.2010r. do 31.12.2014r. A. P. (1) podlegał obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu w Polsce.

Jak zaznaczał Sąd, ubezpieczony stał bowiem na stanowisku, że skoro w tym czasie mieszkał i był zatrudniony w Wielkiej Brytanii na podstawie umów o pracę zawartych z (...) Ltd i firmą (...), to podlegał wówczas ustawodawstwu brytyjskiemu w zakresie zabezpieczenia społecznego.

Odwołując się do dokumentacji akt organu rentowego Sąd Okręgowy ustalił, że w listopadzie 2010r. A. P. (1) poinformował organ rentowy,

iz od 1 sierpnia 2010r. pracuje w Anglii i zobowiązał się dostarczyć druk A1. Jednocześnie ubezpieczony przedłożył umowę o pracę zawartą z (...) Ltd z siedzibą w L. w dniu 1 sierpnia 2010r.

Uwzględniając powyższe, pismem z dnia 11.10.2013r., Zakład Ubezpieczeń Społecznych zwrócił się do ubezpieczonego o złożenie dodatkowych dokumentów (w tym formularza A1 wydanego przez brytyjską instytucję ubezpieczeniową) stwierdzających wykonywanie przez niego pracy na terenie Wielkiej Brytanii, a pismem z dnia 18.11.2013r. poinformował go o wszczęciu postępowania w sprawie ustalenia ustawodawstwa właściwego z tytułu prowadzonej przez wnioskodawcę działalności pozarolniczej w Polsce i pracy najemnej świadczonej w Wielkiej Brytanii.

Następnie odwołujący się przedstawił szereg dokumentów, w tym umowę o pracę zawartą w dniu 1.01.2012r. z angielskim pracodawcą – K. K. z siedzibą w G. oraz oświadczył, że nie posiada formularza A1.

W dalszym toku postępowania administracyjnego organ rentowy pismem z dnia 27.11.2013r. poinformował ubezpieczonego, iż od 1.08.2010r. podlega on ustawodawstwu Wielkiej Brytanii w zakresie ubezpieczeń społecznych na podstawie art. 14c rozporządzenia Rady (EWG) nr 1408/71 z dnia 14.06.1971r. oraz art. 13 ust. 1 lit. b w związku z art. 13 ust. 3 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004. Przy czym organ rentowy zaznaczył, iż powyższe ustalenie ma charakter tymczasowy i stanie się ostateczne w ciągu 2 miesięcy od poinformowania o tym fakcie właściwej instytucji brytyjskiej, jeżeli nie zgłosi ona do niego zastrzeżeń.

Jednocześnie organ rentowy wystosował w dniu 27 listopada 2013r. do (...) pismo w trybie art. 16 ust. 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 997/2009 wraz z kopią w/w pisma skierowanego do ubezpieczonego określającego tymczasowo ustawodawstwem właściwym – ustawodawstwo Wielkiej Brytanii.

W odpowiedzi brytyjska instytucja ubezpieczeniowa - (...) & (...) (pismo z dnia 30.01.2014r.) poinformowała Zakład Ubezpieczeń Społecznych, iż nie może potwierdzić, że A. P. (1) był zatrudniony w Zjednoczonym Królestwie w okresie od 1 sierpnia 2010r. do nadal. Tym samym, jak podkreślała w/w instytucja brytyjska, należy potwierdzić, że nie podlegał on obowiązkowi odprowadzania składek na ubezpieczenia społeczne w Wielkiej Brytanii ani przepisom o ubezpieczeniu społecznym od dnia 1.08.2010r.

W konsekwencji - pismem z dnia 7 kwietnia 2014r. - Zakład Ubezpieczeń Społecznych poinformował ubezpieczonego, iż zmienił swoje stanowisko w sprawie ustalenia ustawodawstwa właściwego i stwierdził, że w okresie od 1.08.2010r. podlega on ustawodawstwu polskiemu w zakresie ubezpieczeń społecznych na podstawie art. 11 ust. 3 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004. Równocześnie poinformował w treści tego pisma ubezpieczonego, iż instytucja brytyjska (...) potwierdziła, że nie podlegał on obowiązkowi odprowadzania składek na ubezpieczenia społeczne w Wielkiej Brytanii w okresie w/w.

W dalszym toku postępowania organ rentowy, w związku z przedstawieniem przez ubezpieczonego dodatkowych informacji i dokumentów dotyczących wykonywania pracy najemnej w Anglii - pismem z dnia 22 lipca 2014r. zwrócił się ponownie do (...) & (...) w trybie art. 16 ust. 2 rozporządzenia wykonawczego o ustosunkowanie się do tychże dodatkowych dokumentów i poinformowanie czy instytucja brytyjska przyjmuje zastosowanie ustawodawstwa brytyjskiego.

W odpowiedzi na w/w pismo (wpływ do ZUS w dniu 8.09.2014r.) (...) & (...) wskazała, iż zawarcie umów o pracę z (...) Ltd i K. K., a nawet opłacenie składek nie świadczy o fizycznym wykonywaniu przez A. P. (1) pracy w Anglii. Zdaniem (...), nie mieszkał on i nie pracował w Zjednoczonym Królestwie od 1.08.2010r. W konsekwencji, jak stwierdzała w/w instytucja brytyjska nie może ona wystawić ubezpieczonemu dokumentu A1, a bez dokumentu A1 A. P. (1) nie podlega przepisom

o ubezpieczeniu społecznym w Wielkiej Brytanii od 1 sierpnia 2010r.

Ponadto instytucja ta stwierdzała, że wobec jej ustalenia, iż w/w w tym czasie był samozatrudniony w Polsce to uważa, że podlegał on polskim przepisom dotyczącym ubezpieczenia społecznego zgodnie z art. 11^{3a} Rozporządzenia Rady nr (...). Dalej Sąd ustalił, że zaskarżoną decyzją z dnia 29.04.2015r.

nr (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych stwierdził, iż A. P. (1) jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu od 1.08.2010r. do 31.12.2014r.

Jednocześnie Sąd stwierdził, że bezspornym było, iż poczynszy od 1.01.2015r. odwołujący się dokonał ponownego zgłoszenia do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej.

Z ustaleń Sądu poczynionych na podstawie wyjaśnień ubezpieczonego wynikało też, że ubezpieczony przyznał, iż nie posiada druku A1 lub E101 wystawionego przez brytyjską instytucję na okres sporny. Równocześnie twierdził, że w tym okresie pracował w Wielkiej Brytanii jako pomocnik budowlany na różnych budowach zarabiając około 2000 funtów miesięcznie mieszkając w prywatnych kwaterach wynajmowanych przez jego pracodawcę oraz korzystając z transportu publicznego.

Ustalwszy taki stan faktyczny Sąd Okręgowy uznał, że istota sporu została dostatecznie wyjaśniona, dlatego też oddalił wniosek odwołującego się o dopuszczenie dowodu z zeznań świadków: A. P. (3), P. P. oraz Z. D. na okoliczność świadczenia przez niego pracy na terytorium Wielkiej Brytanii.

Sąd uznał zaskarżoną decyzję za prawidłową, znajdującą oparcie w zgromadzonych w aktach organu rentowego dokumentach, które w ocenie Sądu były w pełni wiarygodne i miarodajne dla ustalenia istotnych okoliczności sprawy.

Przechodząc do rozważań prawnych Sąd Okręgowy przypomniał, że kwestię ustalania właściwego ustawodawstwa w zakresie zabezpieczenia społecznego do dnia 1.05.2010r. regulowało rozporządzenie Rady (EWG) NR 1408/71 z dnia 14 czerwca 1971r. w sprawie stosowania systemów zabezpieczenia społecznego do pracowników najemnych, osób prowadzących działalność na własny rachunek i do członków ich rodzin przemieszczających się we Wspólnocie (Dz.U.U.E.L.1971.149.2, Dz.U.U.E-sp.05-1-35), a obecnie (od w/w daty) w tym zakresie obowiązuje rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004r.

w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.U.U.E.L.2004.166.1, Dz.U.U.E-sp.05-5-72) oraz rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z dnia 16 września 2009r. dotyczące wykonywania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.U.U.E.L.2009.284.1).

Następnie Sąd przywołał przepisy art. 11 ust. 1 i 13 ust. 3 rozporządzenia nr 883/2004 i przypomniał, że w myśl tych przepisów osoba podejmująca pracę najemną w innym państwie Unii podlega w zakresie ubezpieczeń społecznych ustawodawstwu tego państwa członkowskiego, w którym wykonywana jest praca najemna, co wyłącza możliwość ustalenia prawa właściwego dla tego stosunku prawnego w inny sposób niż wskazany przez normę dotyczącą koordynacji ubezpieczeń społecznych.

Jednocześnie Sąd zaznaczał, odwołując się do poglądów orzecznictwa Sądu Najwyższego, że w sprawach dotyczących koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego stosunek prawny, na podstawie którego powstaje tytuł ubezpieczenia społecznego i stosunek ubezpieczenia społecznego, to dwie niezależne więzi prawne, które mogą podlegać prawu różnych państw członkowskich, przy czym stosownie do generalnej reguły wspólnotowej koordynacji ubezpieczeń społecznych, stosunek ubezpieczenia społecznego podlega prawu miejsca wykonywania pracy (zob. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 11 września 2014r. sygn.

II UK 587/13, LEX nr 1545145).

W dalszej kolejności Sąd I instancji wskazał, że z kolei w art. 6 rozporządzenia wykonawczego nr 987/2009 zamieszczono regulacje dotyczące tymczasowego stosowania ustawodawstwa i tymczasowego przyznawania świadczeń, a w art. 15 procedury stosowania art. 11 ust. 3 lit. b) i d), art. 11 ust. 4 oraz art. 12 rozporządzenia nr 883/2004 uregulowano kwestie dotyczące dostarczania informacji instytucjom zainteresowanym, natomiast w art. 16 procedury stosowania art. 13 rozporządzenia nr 883/2004.

Sąd Okręgowy zaznaczał również, wskazując na poglądy Sądu Najwyższego wyrażone w wyroku z dnia 9 stycznia 2014r., I UK 275/13, Lex nr 1448398, iż ze względu na różnice między ustawodawstwami krajowymi co do określenia przedmiotu ubezpieczenia społecznego wprowadzono zasadę, że uwzględnianie okoliczności lub wydarzeń mających miejsce w jednym państwie członkowskim nie może w żaden sposób sprawiać, że właściwym dla nich stanie się inne państwo ani że będzie się do nich stosować jego ustawodawstwo. Określenie ustawodawstwa właściwego wskazującego na instytucję miejsca świadczenia pracy najemnej wyłącza możliwość dokonania oceny przez instytucję miejsca zamieszkania, czy stosunek prawny będący podstawą objęcia ubezpieczeniem społecznym w kraju świadczenia pracy jest ważny według prawa miejsca zamieszkania ubezpieczonego (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 stycznia 2014r. sygn. I UK 275/13, LEX nr 1448398).

Tym samym, jak podkreślał Sąd, nie jest dopuszczalna ocena stosunku prawnego stanowiącego tytuł ubezpieczenia społecznego w innym państwie członkowskim przez instytucję miejsca zamieszkania osoby wnoszącej o ustalenie właściwego ustawodawstwa. Niewątpliwie więc w ocenie Sądu stwierdzenia spełnienia warunków ubezpieczenia społecznego w systemie prawnym państwa wykonywania pracy podlegającym koordynacji na podstawie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) Nr 883/04 z dnia 29 kwietnia 2004r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz.U. UE Polskie wydanie specjalne Rozdział 05, Tom 05, s. 72 ze zm.) dokonują organy właściwe do stosowania tego prawa.

Przenosząc te ogólne rozważania na grunt rozpoznawanej sprawy, Sąd Okręgowy stwierdził, że w świetle powołanych wyżej przepisów i ich wykładni, jeżeli właściwa brytyjska instytucja ubezpieczeniowa stwierdziłaby podleganie przez odwołującego się w spornym okresie ubezpieczeniom społecznym w Wielkiej Brytanii, to wykluczyłoby to możliwość uznania, że podlegał on wówczas ubezpieczeniom społecznym w Polsce. Jak zaznaczał Sąd reguły kolizyjne wprowadzano po to, aby uniknąć sytuacji, w której ubezpieczony podlega jednocześnie ustawodawstwu więcej niż jednego państwa członkowskiego, a w konsekwencji - podlega jednocześnie ubezpieczeniom społecznym w więcej niż jednym państwie członkowskim, jak i sytuacji, w której nie podlegałyby ubezpieczeniom społecznym w żadnych z tych państw członkowskich.

Sąd Okręgowy ocenił także, że odwołujący A. P. (1) podlegałby ustawodawstwu Wielkiej Brytanii (tj. kraju członkowskiego, w którym - jak twierdzi - wykonywał pracę najemną), gdyby w sposób wiarygodny wykazał, że faktycznie był zatrudniony na podstawie umowy o pracę zawartej z pracodawcą brytyjskim i świadczył pracę na terenie tego kraju, w szczególności przedłożył formularz A1 wystawiony przez brytyjską instytucję ubezpieczeniową potwierdzający podleganie przez niego brytyjskiemu systemowi zabezpieczenia społecznego.

Natomiast jak argumentował Sąd w rozpoznawanej sprawie bezsporne było, że(...) & (...) (tj. brytyjska instytucja ubezpieczeniowa) odmówiła wystawienia dla A. P. (1) dokumentu A1 stwierdzając, iż od dnia 1 sierpnia 2010r. nie podlegał on w Wielkiej Brytanii obowiązkowi odprowadzania składek na ubezpieczenia społeczne i przepisom o ubezpieczeniu społecznym, gdyż - według jej ustaleń - w okresie od 1.08.2010r. do nadal (czyli również do 31 grudnia 2014 r.) nie mieszkał on i nie pracował na terenie tego kraju. Ponadto jak podkreślał odwołujący się nie przedłożył również dokumentu A1 wystawionego przez brytyjską instytucję ubezpieczeniową, ponieważ go nie posiada,

a tym samym w ocenie Sądu konsekwencją powyższych okoliczności jest uznanie, że w spornym okresie A. P. (1) nie podlegał przepisom o ubezpieczeniu społecznym w Wielkiej Brytanii, zwłaszcza, gdy weźmie się pod uwagę, że Sąd krajowy, podobnie jak krajowy organ rentowy, nie może badać zasadności odmowy

uznania za ważną (bądź nieważną) umowy o pracę w innym kraju członkowskim, gdy ustalenie w tym zakresie należy wyłącznie do kompetencji właściwych instytucji miejsca wykonywania pracy.

Reasumując, Sąd Okręgowy, odwołując się do ustaleń poczynionych w oparciu o zgromadzony materiał dowodowy w niniejszej sprawie uznał za słuszne stanowisko organu rentowego sprowadzające się do uznania, iż w okresie od 1.08.2010r.

do 31.12.2014r. odwołujący się nie wykonywał pracy najemnej na terenie Wielkiej Brytanii i jedynym tytułem do podlegania ubezpieczeniom społecznym w tym czasie była dla niego prowadzona w Polsce działalność gospodarcza.

Natomiast skoro w okresie spornym ubezpieczony prowadził pozarolniczą działalność gospodarczą, to w ocenie Sądu, organ rentowy stosując przepisy art. 6

ust. 1 pkt 5 i art. 13 ust. 4 ustawy o sus, prawidłowo ustalił, że ubezpieczony podlegał w w/w okresie obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym z tego tytułu.

Odnosząc się kolejno do zarzutów odwołującego dotyczących naruszenia przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego Sąd stwierdzał, iż wady decyzji organu rentowego spowodowane naruszeniem przepisów postępowania administracyjnego pozostają w zasadzie poza przedmiotem postępowania w sprawie z zakresu ubezpieczeń społecznych, za wyjątkiem wad, które dyskwalifikują tę decyzję w stopniu odbierającym jej cechy aktu administracyjnego.

W świetle powyższych okoliczności Sąd Okręgowy nie znalazł podstaw do zmiany zaskarżonej decyzji i na mocy art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołanie ubezpieczonego.

Apelację od przedstawionego orzeczenia wywiódł ubezpieczony podnosząc przede wszystkim zarzut:

1) nierozpoznanie istoty sprawy w rozumieniu art. 386 § 4 k.p.c., przez pominięcie zarzutu, iż na skutek upływu dwumiesięcznego terminu, o którym mowa w art. 16 ust. 3 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 987/2009 z dnia 16 września 2009r. dotyczącego wykonywania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego ostateczne stało się stwierdzone przez organ rentowy tymczasowe określenie ustawodawstwa brytyjskiego, jako mającego zastosowanie w niniejszej sprawie.

Ponadto na wypadek nieuwzględnienia tego zarzutu apelujący podnosił zarzuty:

2) naruszenia art. 230 i art. 233 § 1 k.p.c. poprzez zaniechanie wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego i sprzeczne ustalenia w stosunku do tego materiału, przy jednoczesnym przekroczeniu granic swobodnej oceny dowodów oraz art. 328 § 2 k.p.c. poprzez pominięcie zebranego materiału dowodowego, w tym jego twierdzeń i oświadczeń poprzez:

a) oparcie rozstrzygnięcia na ustaleniach nie zakończonego postępowania prowadzonego przez instytucję brytyjską (...) & (...)
(...),

b) brak ustalenia, z jakiego powodu nie uzyskał on, pomimo wystąpienia do instytucji brytyjskiej, zaświadczenia A1;

3) naruszenie prawa materialnego poprzez niezastosowanie w sprawie art. 16 ust. 3 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 987/2009 z dnia 16 września 2009r. dotyczącego wykonywania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, poprzez brak uznania, iż wskutek upływu dwumiesięcznego terminu od poinformowania instytucji brytyjskiej, tymczasowe określenie ustawodawstwa brytyjskiego jako mającego zastosowanie w niniejszej sprawie stało się ostateczne, w wyniku czego organ rentowy

bezpodstawnie zmienił swoje stanowisko i uznał, że podlegał on w spornym okresie polskiemu ustawodawstwu w zakresie ubezpieczeń społecznych.

Podnosząc takie zarzuty apelujący wnosił o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji.

Jednocześnie w przypadku nieuwzględnienia podstawowego zarzutu apelacji

z ostrożności procesowej skarżący, na podstawie art. 477^{14a} k.p.c. wnosił o uchylenie zaskarżonego wyroku oraz poprzedzającej go decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. z dnia 29 kwietnia 2015r., nr (...)

i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania organowi rentowemu,

a w przypadku nieuwzględnienia tego wniosku - o orzeczenie co do istoty sprawy, poprzez uznanie, że A. P. (1) jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą nie podlega obowiązkowym ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu za okres od dnia 1 sierpnia 2010 r. do dnia 31 grudnia 2014r.

Apelujący mając na uwadze zarzut podniesiony w pkt. 2 wnioskował także o:

a) wystąpienie przez Sąd do instytucji brytyjskiej (...) & (...) o przedstawienie jednoznacznego i ostatecznego rozstrzygnięcia w sprawie podlegania Pana A. P. (1) w spornym okresie ustawodawstwu Wielkiej Brytanii.

b) wystąpienie przez Sąd do instytucji brytyjskiej (...) & (...) (zwanej dalej również (...)) o przekazanie informacji obrazujących przyczyny odmowy wydania odwołującemu się zaświadczenia A1, pomimo podejmowanych prób uzyskania takiego zaświadczenia.

Równocześnie skarżący wniósł o zasądzenie kosztów procesu za obie instancje według norm przepisanych.

W uzasadnieniu zarzutu pierwszego apelacji skarżący stwierdzał, że Sąd I instancji nie rozpoznał istoty sporu, gdyż nie odniósł się w żaden sposób do zarzutów jego odwołania naruszenia przez organ rentowy art. 16 ust. 3 w zw. z art. 16 ust. 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 poprzez zmianę określenia ustawodawstwa mającego zastosowanie w sprawie, w sytuacji kiedy to określenie stało się ostateczne na podstawie wyżej przytaczanego przepisu. Mianowicie, jak podkreślał apelujący Sąd pominął zarzut, iż na skutek upływu dwumiesięcznego terminu, o którym mowa w art. 16 ust. 3 rozporządzenia

nr 987/2009 stało się ostateczne przez organ rentowy tymczasowe określenie ustawodawstwa brytyjskiego jako mającego zastosowanie w niniejszej sprawie.

Apelujący stwierdzał też, że w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku Sąd ograniczył się głównie do przytoczenia fragmentów orzeczeń dotyczących wykładni art. 16 ust. 3 wyżej cytowanego rozporządzenia, nie przedstawiając rozstrzygnięcia kwestii skutku upływu dwumiesięcznego terminu, o którym mowa w tym przepisie.

Natomiast w uzasadnieniu zarzutu z pkt 2 apelacji skarżący wskazał, że Sąd I instancji ustalając stan faktyczny podkreślał, że przyznał on, iż nie posiada druku A1 lub E101 za okres sporny wystawionego przez brytyjską instytucję ubezpieczeniową, jednak zupełnie pominął jego wyjaśnienia uzasadniające przyczynę braku uzyskania zaświadczenia A1. Mianowicie Sąd pominął, że w piśmie z dnia 21 listopada 2013r. skierowanym do organu rentowego wyjaśniał on, iż kontaktował się w tej sprawie

z instytucją właściwą państwa zatrudnienia i uzyskał informację, że zaświadczenie A1 przysługuje określonej grupie osób przemieszczających się na terenie Unii, do których on z racji wykonywania pracy najemnej na pełny etat nie jest zakwalifikowany. Powyższe też podtrzymał w swoich wyjaśnieniach na rozprawie w dniu 10 grudnia 2015r. Powyższe w ocenie apelującego czyni zasadnym jego wniosek o wystąpienie przez Sąd do instytucji brytyjskiej (...) & (...) o przekazanie informacji obrazujących przyczyny odmowy wydania mu zaświadczenia A1, pomimo podejmowanych przez niego prób uzyskania takiego zaświadczenia zwłaszcza, gdy uwzględnić, że przyczyną przedstawioną jemu a stanowiącą podstawę odmowy wydania zaświadczenia A1 był rodzaj, charakter wykonywanej przez niego pracy, nie zaś okoliczności wskazane w piśmie brytyjskiej (...) z dnia 30 stycznia 2014r.,

na które powoływał się w toku postępowania organ rentowy.

Apelujący zwracał też uwagę, iż Sąd I instancji nie rozważył w ogóle, jaki wpływ na okoliczności niniejszej sprawy miał fakt braku uzyskania przez organ rentowy ostatecznego rozstrzygnięcia sprawy prowadzonej przez instytucję brytyjską, mimo, że jednym z podstawowych zarzutów jego odwołania z dnia 2 czerwca 2015r. był zarzut naruszenia przez organ rentowy art. 97 § 2 w zw. z art. 97 § 1 pkt 4 oraz art. 100 § 1 k.p.a. w zw. z art. 123 ustawy z dnia 13 października 1998r. - poprzez podjęcie postępowania zawieszono wcześniej od dnia rozstrzygnięcia sprawy prowadzonej przez właściwą instytucję brytyjską w sytuacji, w której instytucja ta nie zakończyła jeszcze postępowania w przedmiotowej sprawie. Postanowieniem z dnia 19 grudnia 2014r., znak (...), na podstawie art. 97 § 1 pkt 4 k.p.a., postępowanie w sprawie zostało zawieszone ze względu na ujawnienie okoliczności mających wpływ na ustalenie ustawodawstwa „do dnia rozstrzygnięcia sprawy przez właściwą instytucję brytyjską”. Następnie postanowieniem z dnia 10 marca 2015r., znak (...), w powołaniu na art. 97 § 2 k.p.a. Organ podjął zawieszone postępowanie. W świetle tego przepisu, organ administracji publicznej podejmuje postępowanie z urzędu lub na żądanie strony, gdy ustąpiły przyczyny uzasadniające zawieszenie postępowania.

Podkreślenia wymaga, że w międzyczasie nie zostało przez brytyjską instytucję ubezpieczeniową wydane żadne ostateczne rozstrzygnięcie w sprawie Pana A. P. (1), na które, zgodnie z wymogami statuowanymi przez omawiany przepis, ZUS był obowiązany się powołać. Podjęcie w takim przypadku postępowania stanowiło naruszenie przez organ art. 97 ust. 2 k.p.a. W uzasadnieniu odwołania podkreślono, iż zgromadzony w sprawie jedynie przez ZUS materiał dowodowy nie pozwalał uznać, iż w toku prowadzonego postępowania dokonano wyjaśnienia wszelkich okoliczności sprawy, a tym samym, iż istniała podstawa do wydania w przedmiotowej sprawie decyzji. Nie został bowiem zebrany cały materiał dowodowy w sprawie, jak też nie został ustalony całokształt okoliczności - w sposób wyczerpujący, kompletny i jednoznaczny.

Powyższe braki nie zostały w żaden sposób uzupełnione w toku postępowania przed Sądem pierwszej instancji. Podkreślić należy, że Sąd w żaden sposób nie ustosunkował się do ww. zarzutów dotyczących wspomnianych braków, ograniczając się w uzasadnieniu wyroku do stwierdzenia, iż „odnośnie zarzutów strony odwołującej się dotyczących naruszenia przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego należy wskazać, iż wady decyzji organu rentowego spowodowane naruszeniem przepisów postępowania administracyjnego pozostają w zasadzie poza przedmiotem postępowania w sprawie z zakresu ubezpieczeń społecznych, za wyjątkiem wad, które dyskwalifikują tę decyzję w stopniu odbierającym jej cechy aktu administracyjnego (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 grudnia 2009r, sygn. I UK 189/09, OSNP 2011/13-14/187)”.

Zdaniem skarżącego należy mieć na uwadze braki zarówno postępowania administracyjnego prowadzonego zarówno przez organ rentowy jak i postępowania odwoławczego prowadzonego przez Sąd I instancji, polegające na niewydaniu przez brytyjską instytucję ubezpieczeniową żadnego ostatecznego rozstrzygnięcia w jego sprawie, co z kolei w jego ocenie czyni zasadnym i koniecznym wystąpienie przez Sąd do instytucji brytyjskiej (...) & (...) o przedstawienie jednoznacznego i ostatecznego rozstrzygnięcia w sprawie podlegania Pana A. P. (1) w spornym okresie ustawodawstwu Wielkiej Brytanii.

Zdaniem apelującego z treści pisma brytyjskiej (...) z dnia 30 stycznia 2014r., stanowiącego bezpośrednią podstawę do zmiany stanowiska polskiego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w zakresie ustawodawstwa, któremu w zakresie ubezpieczeń społecznych ma podlegać, wynikają wyłącznie wątpliwości (brak jednoznacznego stanowiska) (...) w zakresie rzeczywistego prowadzenia działalności gospodarczej przez jego pracodawców na obszarze Wielkiej Brytanii.

W ocenie apelującego wbrew twierdzeniom organu rentowego, przyjętym bez zastrzeżeń przez Sąd pierwszej instancji, instytucja brytyjska nie potwierdziła tym samym, iż „nie podlegał on obowiązkowi odprowadzania składek na ubezpieczenia społeczne w Wielkiej Brytanii ani przepisom o ubezpieczeniu społecznym od dnia 1.08.2010r”.

Wreszcie uzasadniając swój zarzut z pkt 3 apelacji, skarżący powielając argumentację co do zarzutu zawartego w pkt 1 apelacji stwierdzał,

że z niekwestionowanych ustaleń Sądu I instancji wynika, iż termin dwumiesięczny, o którym mowa w art. 16 ust. 3 rozporządzenia wykonawczego upłynął 27 stycznia 2014r., natomiast pismo (...) & (...)datowane na dzień

30 stycznia 2014r. stosownie do prezentaty zamieszczonej na piśmie znajdującym się w aktach sprawy, wpłynęło do polskiego organu rentowego w dniu 11 lutego 2014r., tym samym dwumiesięczny termin został niewątpliwie przekroczony, zaś mając na uwadze jednoznaczne i kategoryczne sformułowania treści art. 16 ust. 3 rozporządzenia nr 987/2009 upływ dwumiesięcznego terminu spowodował, iż określenie ustawodawstwa brytyjskiego jako mającego zastosowanie w niniejszej sprawie stało się ostateczne.

Powyzsze winno skutkować, w ocenie apelującego, uznaniem, iż zaskarżona decyzja dotknięta jest przesłanką stwierdzenia nieważności tej decyzji, o której mowa w art. 156 § 1 pkt 3 k.p.a.

W konsekwencji w ocenie skarżącego należało uznać, że skoro na skutek upływu dwumiesięcznego terminu od poinformowania instytucji brytyjskiej, tymczasowe określenie ustawodawstwa brytyjskiego jako mającego zastosowanie

w niniejszej sprawie stało się ostateczne, to organ rentowy nie był uprawniony do wydania zaskarżonej decyzji nr (...). Jak argumentował skarżący w tych okolicznościach organ rentowy powinien umorzyć postępowanie jako bezprzedmiotowe w całości na podstawie art. 105 § 1 k.p.a.

Apelujący wykazał, że należy dostrzec, iż ustawodawca, zestawiając odmienne rodzaje postępowań (administracyjne i sądowe), przypisał sądowi funkcję kontrolną nad wcześniejszym rozstrzygnięciem organu rentowego, dlatego też w jego ocenie postępowanie sądowe w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych musi skupiać się na wadach wynikających z naruszenia prawa materialnego, a takowe naruszenie miało miejsce w niniejszej sprawie. Ponadto, jak podkreślał apelujący, w sprawach

z zakresu ubezpieczeń społecznych sąd powszechny nie jest uprawniony do orzekania o nieważności decyzji administracyjnej, ale rozpoznaje istotę sprawy, którą stanowi istnienie (nieistnienie) wynikającego z przepisów prawa materialnego określonego prawa lub zobowiązania stwierdzonego wadliwą decyzją organu rentowego.

Reasumując skarżący oceniał, że uwzględniając powyższe należało uznać, iż wyrok Sądu I instancji został wydany z naruszeniem prawa materialnego polegającym na niezastosowanie w sprawie art. 16 ust. 3 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 987/2009 z dnia 16 września 2009r. dotyczącego wykonywania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego, w wyniku czego organ rentowy bezpodstawnie zmienił swoje stanowisko i uznał, że podlegał on w spornym okresie polskiemu ustawodawstwu w zakresie ubezpieczeń społecznych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja ubezpieczonego zmierzająca do wzruszenia zaskarżonego wyroku nie zasługuje na uwzględnienie, albowiem wyrok Sadu Okręgowego odpowiada prawu.

Sąd I instancji w ocenie Sądu odwoławczego poczynił prawidłowe ustalenia faktyczne na podstawie zgromadzonego materiału dowodowego, a następnie z tego materiału wyciągnął słuszne wnioski nie naruszając przy tym przepisów prawa procesowego i prawa materialnego.

Ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd I instancji zasługują na akceptację, dlatego też Sąd odwoławczy, uznając je za prawidłowe i mające oparcie

w zgromadzonym materiale dowodowym, w całości je podziela i przyjmuje za własne.

W ocenie Sądu Apelacyjnego nie sposób uznać za uzasadniony żadnego z zarzutów apelacji.

W pierwszej kolejności należy odnieść się do podnoszonych w apelacji zarzutów prawa procesowego.

Nie sposób podzielić zarzutu apelującego co do nierozpoznania istoty sprawy w rozumieniu art. 386 § 4 k.p.c.

Uzasadnienia dla tego zarzutu apelujący upatruje w pominięciu przez Sąd I instancji jego zasadniczego zarzutu z odwołania, iż na skutek upływu dwumiesięcznego terminu, o którym mowa w art. 16 ust. 3 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr 987/2009 z dnia 16 września 2009r., ostatecznie stało się określenie mającego zastosowanie tymczasowo ustawodawstwa właściwego tj. ustawodawstwa brytyjskiego.

Jednak apelujący zupełnie pomija fakt, że ugruntowany jest w orzecznictwie pogląd, iż w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych przedmiot rozpoznania stanowi decyzja organu rentowego, od której wniesiono odwołanie (tak m.in. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 10 maja 2015 r. II UK 217/15 czy w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 13 maja 1999 r. II UZ 52/99, OSNP 2000/15/601).

Natomiast zaskarżoną decyzją organ rentowy stwierdził, że ubezpieczony A. P. (1) jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, wypadkowemu od 1 sierpnia 2010r. do 31 grudnia 2014r. Tak więc w rozpoznawanej sprawie zainicjowanej odwołaniem A. P. (1) od decyzji organu rentowego

z dnia 29 kwietnia 2015r. spór dotyczył tego, czy zaskarżona decyzja właściwie określała obowiązek podlegania przez A. P. (1) ubezpieczeniom społecznym jako osoba bezspornie prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą w okresie od 1 sierpnia 2010r. do 31 grudnia 2014r. Tak więc przedmiot zaskarżonej decyzji nie stanowiło stwierdzenie ustawodawstwa właściwego w zakresie ubezpieczeń społecznych w stosunku do A. P. (1). Powyższa kwestia podlegała badaniu jedynie przesłankowo, a to wobec określenia w zaskarżonej decyzji obowiązku podlegania przez ubezpieczonego ubezpieczeniom społecznym jako osoby prowadzącej pozarolniczą działalność gospodarczą. Ubezpieczony zwalczając ten obowiązek nie podważał faktu powadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej w Polsce w okresie objętym zaskarżoną decyzją jak i nie zaprzeczał, iż w tym czasie z tego tytułu był zgłoszony wyłącznie do ubezpieczenia zdrowotnego, natomiast podnosił, że podlegał wówczas ustawodawstwu brytyjskiemu z tytułu wykonywania na terenie tego kraju pracy najemnej, a tym samym nie podlegał ustawodawstwu polskiemu.

Okoliczność podniesiona przez apelującego w punkcie 1 apelacji nie będąc przedmiotem zaskarżonej decyzji nie stanowiły dla rozstrzygnięcia kluczowego aspektu. W sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych nierozpoznanie istoty sprawy (art. 386 § 4 k.p.c.) podlega nierozpoznaniu przez Sąd I instancji sprawy w zakresie objętym decyzją Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (por. wyrok SN z 11 lipca 2007r., III UK 20/07, OSNP 2008 r. nr 17-18, poz. 264).

Przedmiot zaskarżonej decyzji nie stanowiło stwierdzenie ustawodawstwa właściwego, o tym bowiem rozstrzygało już wcześniej pismo polskiego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 7 kwietnia 2014r., którego treść została następnie potwierdzona w piśmie z dnia 8 września 2014r. Natomiast w rozpoznawanej sprawie okoliczność ta była ustalona przez Sąd i badana jedynie przesłankowo wobec podnoszenia przez ubezpieczonego faktu pozostawania w okresie objętym zaskarżoną decyzją w stosunku pracy najemnej z dwoma brytyjskimi pracodawcami.

Tak więc wystarczającym było ustalenie, że brytyjska instytucja ubezpieczeniowa – (...) w ramach wymieniając opinii z polskim organem rentowym przy zastosowaniu trybu z art. 16 ust. 4 rozporządzenia wykonawczego nr 987/2009 uzyskała informację od instytucji właściwej dla miejsca świadczenia pracy najemnej o stanowisku tej instytucji odnośnie nieistnienia ważnego tytułu ubezpieczenia na terytorium jej państwa. Jeżeli zaś chodzi o to „wspólne porozumienie”, o którym mowa w art. 16 ust. 4 wyżej cyt. rozporządzenia, to ustawodawca unijny nie nadał mu jakiejś instytucjonalnej formy, a tym samym „wspólne porozumienie” może podlegać na poinformowaniu przez instytucję miejsca świadczenia pracy najemnej o nieistnieniu ważnego tytułu ubezpieczenia na terytorium jej państwa.

Powyższa sytuacja miała miejsce w niniejszej sprawie i ustalenie powyższego było wystarczające do rozpoznania istoty sporu.

Konformując rozważania w przedmiocie dalszych zarzutów naruszenia prawa procesowego, a to przepisów art. 230 i art. 233 § 1 k.p.c. oraz art. 328 § 2 k.p.c. należy stwierdzić także ich całkowitą bezzasadność.

Wstępnie należy jedynie przypomnieć, że zgodnie z art. 13 ust. 3 rozporządzenia nr 883/2004 osoba, która normalnie wykonuje pracę najemną i pracę na własny rachunek w różnych Państwach Członkowskich podlega ustawodawstwu Państwa Członkowskiego, w którym wykonuje swą pracę najemną lub, jeżeli wykonuje taką pracę w dwóch lub w kilku Państwach Członkowskich, ustawodawstwu określoneemu zgodnie z przepisami ust. 1. Natomiast przepisy rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z 16 września 2009r. dotyczącego wykonywania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (dalej również jako rozporządzenie nr 987/2009) określają procedurę dotyczącą stosowania przepisów rozporządzenia nr 883/2004.

W ocenie Sądu drugiej instancji z powyższego wynika, że kluczową przesłanką dla zastosowania unijnego przepisu prawa materialnego art. 13 ust. 3 rozporządzenia nr 883/2004 jest fakt normalnego wykonywania pracy najemnej, przy jednoczesnym normalnym wykonywaniu pracy na własny rachunek, w różnych państwach członkowskich, co uzasadnia zastosowanie art. 16 ust. 1 rozporządzenia nr 987/2009.

W rozpoznawanej sprawie ubezpieczony A. P. (1) dotychczas objęty polskim systemem ubezpieczeń społecznych w związku z prowadzeniem pozarolniczej działalności gospodarczej z momentem, gdy złożył oświadczenie o wyrejestrowaniu z polskiego ubezpieczenia ze wskazaniem, że podlega brytyjskiemu ubezpieczeniu z tytułu świadczenia umowy o pracę, wprowadził do dotychczasowego stosunku prawnego łączącego go z ZUS element tzw. transgraniczny. W tej sytuacji ubezpieczony, który zamieszkuje w Polsce i przed 1 sierpnia 2008r. podlegał obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym w Polsce z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej wyrejestrowując się z ubezpieczeń obowiązkowych z tego tytułu miał obowiązek wykazać, że faktycznie, na warunkach określonych w umowie wykonywał pracę najemną na rzecz pracodawcy brytyjskiego (najpierw w (...) Ltd od 1.08.2010 r. do 31.12.2011r., a następnie od 1.01.2012r. do 31.12.2014r. w firmie (...)).

W oparciu o zgromadzone dowody organ rentowy, odwołując się do ustaleń poczynionych z brytyjską instytucją ubezpieczeniową przy zachowaniu procedury wymaganej przez art. 16 ust. 4 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady

nr 987/2009 z dnia 16.09.2009 r. - tj. rozporządzenia wykonawczego („wspólne porozumienie”) stwierdził, że praca w oparciu o przedstawione przez ubezpieczonego umowy o pracę z dnia 1 sierpnia 2010 r. i z dnia 1 stycznia 2012 r. faktycznie nie była wykonywana. W rezultacie organ rentowy pismem z dnia 7 kwietnia 2014r.

i z 8 września 2014r. ustalił, że począwszy od 1 sierpnia 2010r. ubezpieczony podlega ustawodawstwu polskiemu w zakresie ubezpieczeń społecznych. W dalszej konsekwencji organ rentowy w dniu 24.10.2014r. wszczął postępowanie w sprawie ustalenia okresu podlegania obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej i po zakończeniu tego postępowania stwierdził zaskarżoną decyzją z dnia 29 kwietnia 2015r., że ubezpieczony nieprzerwanie podlega obowiązkowym ubezpieczeniom w Polsce z tytułu pozarolniczej działalności gospodarczej w okresie od 1.08.2010r. do 31.12.2014r.

na podstawie – art. 6 ust. 1 pkt 5, art. 12 ust. 1 i art. 13 ust. 4 ustawy z dnia

13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych. Z powyższym nie zgodził się ubezpieczony i w takiej sytuacji prawnej zgodnie z art. 232 k.p.c.

w związku z art. 227 k.p. to na ubezpieczonym spoczywał ciężar dowodu okoliczności uzasadniającej jego żądanie wyłączenia z ubezpieczenia społecznego

z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej w Polsce w okresie od 1.10. 2010r.

do 31.12.2014r. (wobec bezspornego faktu prowadzenia w tym czasie pozarolniczej działalności gospodarczej w Polsce), czyli jeżeli ubezpieczony wskazywał na treść art. 13 ust. 3 rozporządzenia podstawowego nr 883/2004, jako uzasadniający jego żądanie, to powinien wykazać istnienie przesłanek materialnoprawnych tego przepisu i udowodnić fakt rzeczywistego świadczenia pracy na terenie Wielkiej Brytanii w warunkach zapisanych w umowach o pracę z brytyjskimi pracodawcami.

Tylko bowiem wykazanie tej przesłanki, jako elementu transgranicznego, pozwoliłoby ubezpieczonemu na powoływanie się na przepis unijnego prawa materialnego. Wyłączenia art. 232 k.p.c. nie można wyprowadzać z art. 16 rozporządzenia nr 987/2009, ponieważ prawo unijne jako materialna podstawa, a w konsekwencji w tym również rozporządzenie wykonawcze nr 987/2009 - w szczególności art. 16 tegoż rozporządzenia, mogłyby stanowić podstawę rozstrzygnięcia tylko przy przyjęciu, że ubezpieczony udowodnił fakt rzeczywistego wykonywania pracy na rzecz brytyjskiego pracodawcy jako przesłankę materialnoprawną z art. 13 ust. 3 rozporządzenia nr 883/2004. W przeciwnym wypadku żądanie ubezpieczonego nie może być rozpoznane na gruncie przepisów materialnego prawa Unii Europejskiej, bo brak elementu transgranicznego. Adresatem art. 16 rozporządzenia nr 987/2009, do którego odwołuje się w apelacji skarżący są instytucje ubezpieczeniowe a nie sąd powszechny, który w zakresie procedury kieruje się jedynie przepisami Kodeksu postępowania cywilnego.

W analizowanej sprawie fakt normalnej pracy ubezpieczonego na własny rachunek w Polsce był bezsporny (w tym również w okresie objętym zaskarżoną decyzją). Natomiast w ocenie Sądu Apelacyjnego ubezpieczony nie udowodnił, że wykonywał jakąkolwiek pracę na rzecz pracodawców brytyjskich. Wprawdzie na wezwanie ZUS Oddziału w S. z dnia 11 września 2013r. przedstawił informację, że w okresie od 1 sierpnia 2010r. do 31 grudnia 2011r. był zatrudniony w firmie (...) Ltd i załączył umowę o pracę zawartą z tą firmą brytyjską, jak także inne dokumenty takie jak dwa druki: P45 o zakończeniu pracy w tejże firmie oraz wydruki komputerowe - tzw. paski wynagrodzenia, rozliczenie roczne P60, wystawione przez (...) Ltd, niemniej dowody takie w ocenie Sądu Apelacyjnego przy uwzględnieniu stanowczych stwierdzeń brytyjskiej instytucji ubezpieczeniowej (...) co do braku potwierdzenia w formie dokumentów istnienia na rynku Wielkiej Brytanii tejże firmy i prowadzenia działalności gospodarczej oraz określeniu jej jako wirtualnej, nie pozwoliły na uznanie faktu rzeczywistego wykonywania przez niego pracy na rzecz brytyjskiego pracodawcy. Wszak ubezpieczony przedstawił tylko te dokumenty, których autorami były strony zawierające umowę o pracę. Tymczasem brytyjski pracodawca ubezpieczonego figurował w brytyjskich realiach gospodarczych jako podmiot fikcyjny (wirtualny), dysponujący jedynie wirtualnym adresem i nie prowadzący żadnej faktycznej działalności gospodarczej, a zatem trudno było uznać by zatrudniał jakichkolwiek pracowników do normalnego wykonywania pracy.

Powyzsze odnosi się również do okresu w jakim ubezpieczony miał zawartą umowę o pracę z firmą (...), w stosunku do której stwierdzenia brytyjskiej instytucji ubezpieczeniowej są identyczne. Tak więc w ocenie Sądu Apelacyjnego ubezpieczony, w istocie w sposób niebudzący wątpliwości udowodnił, że zawarł na terytorium Wielkiej Brytanii dwie umowy o pracę, co nie jest jednak równoznaczne z udowodnieniem faktu rzeczywistego wykonywania tam normalnej pracy najemnej. Ubezpieczony, aby podlegać prawodawstwu unijnemu miał obowiązek wykazać tzw. element transgraniczny, co sprowadzało się do udowodnienia, że zamieszkiwał na terytorium W. Brytanii w celu świadczenia pracy na warunkach zapisanych w umowie i rzeczywiście, fizycznie realizował wyznaczony mu przez pracodawcę zakres obowiązków pracowniczych.

Brytyjska instytucja ubezpieczeniowa stanowczo stwierdziła też, że nie może wystawić apelującemu dokumentu A1 oraz, że bez tego dokumentu nie podlega on przepisom o ubezpieczeniu w Wielkiej Brytanii. Wyraziła też opinię, że skoro ubezpieczony był w okresie od 1.08.2010r. samozatrudniony w Polsce, to podlega polskim przepisom dotyczącym ubezpieczenia społecznego.

Z powyższym zgodziła się polska instytucja ubezpieczeniowa (ZUS Oddział

w S.). Doszło więc do zawarcia „wspólnego porozumienia” między tymi instytucjami, o którym mowa w art. 16 rozporządzenia wykonawczego.

Dodać należy, że w sytuacji, gdy obie instytucje właściwe dojdą do wspólnego porozumienia, to ma ono decydujące znaczenie dla ustalenia ustawodawstwa właściwego, gdyż przepisy art. 13 ust. 2 i 3 rozporządzenia podstawowego mają na celu wyeliminowanie podwójnego ubezpieczenia w różnych państwach członkowskich lub zapobieżenie sytuacji, w której osoba nie będzie podlegała żadnemu ustawodawstwu, a nie ustalenie ustawodawstwa korzystnego dla zainteresowanego. Zatem z punktu widzenia ustalenia ustawodawstwa w trybie art. 16 rozporządzenia wykonawczego istotne jest, aby w jego wyniku zainteresowany został objęty ubezpieczeniem tylko w jednym Państwie Członkowskim. Wprawdzie odbywa się to z uwzględnieniem przepisów rozporządzenia podstawowego zawierającego normy kolizyjne, ale nie oznacza to, że zainteresowany może w oparciu o nie kwestionować przed organem jednego państwa (miejsce zamieszkania) wspólne porozumienie, a właściwie weryfikować stanowisko zajęte przez drugie państwo członkowskie (miejsce wykonywania pracy najemnej) o nieistnieniu w tym Państwie ważnego tytułu ubezpieczenia, żądając ustalenia wybranego przez siebie ustawodawstwa. Temu bowiem służy inna instytucja koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego - tj. ustanowione w art. 19 ust. 2 rozporządzenia wykonawczego uprawnienie zainteresowanego do wystąpienia do instytucji danego państwa członkowskiego (państwa wykonywania pracy najemnej) z wnioskiem

o wydanie poświadczenia na formularzu A1, a wówczas ocena takiego żądania należy do organów i instytucji właściwych tego państwa członkowskiego (por. stanowisko wyrażone w uzasadnieniu postanowienia SN z dnia 14 listopada 2016r. I UZ 23/16). Powyższe ma swoje uzasadnienie w ugruntowanych poglądach orzecznictwa

o niedopuszczalności oceny stosunku prawnego stanowiącego tytuł ubezpieczenia

w innym Państwie członkowskim przez instytucję miejsca zamieszkania osoby wnoszącej o ustalenie ustawodawstwa właściwego, ponieważ stwierdzenia spełnienia warunków ubezpieczenia społecznego w systemie prawnym Państwa wykonywania pracy dokonują organy właściwe do stosowania tego prawa.

Oznacza to, że polski organ rentowy (instytucja miejsca zamieszkania wnioskodawcy) nie ma kompetencji do oceny spełnienia warunków objęcia ubezpieczeniem społecznym w innym państwie członkowskim z tytułu wykonywania pracy najemnej (por. wyrok SN z 6 czerwca 2013r., I UK 333/12).

Ubezpieczony wyrejestrowując się z polskiego systemu ubezpieczeń społecznych nie załączył dokumentu A1 wydanego zgodnie z art. 19 rozporządzenia nr 987/2009. Dokument taki jest wydawany przez instytucję ubezpieczeniową Państwa, w którym praca miała być świadczona, po przeprowadzeniu postępowania wyjaśniającego. Przedstawienie w niniejszej sprawie wskazanego dokumentu w istocie przesądziłby kwestię istnienia elementu transgranicznego. Natomiast brak tego dokumentu spowodował, że do czasu wiarygodnego wykazania przez ubezpieczonego faktycznego wykonywania normalnej pracy na rzecz pracodawców brytyjskich, do jego sytuacji mogły mieć zastosowanie wyłącznie przepisy prawa krajowego.

W sprawie istotne też jest, że nie ma wątpliwości między instytucjami polską

i brytyjską co do podlegania ubezpieczonego ustawodawstwu jednego z Państw, ponieważ brytyjska instytucja wprost oświadczyła, że od 1.08.2010r. nie podlegał ustawodawstwu brytyjskiemu z tytułu zawartych umów o pracę z firmą (...), zaś polska stwierdziła, że podlegał i nieprzerwanie podlega ustawodawstwu polskiemu. W takim stanie faktycznym nie było płaszczyzny, na której instytucje obu państw mogłyby prowadzić dalsze wspólne postępowanie w celu wzajemnego wyjaśnienia wątpliwości. Spór prowadził jedynie ubezpieczony z ZUS-em, ponieważ pozostaje w błędnym przekonaniu, że mimo nieudowodnienia faktycznego wykonywania pracy najemnej w Wielkiej Brytanii w postępowaniu o wydanie druku A1 (art. 5 w zw. z art. 19 rozporządzenia wykonawczego) jest uprawniony do rozliczenia niższych danin publicznych z racji jedynie rzekomego podlegania ustawodawstwu brytyjskiemu, co w jego ocenie miałyby go zwalniać

z opłacenia składek w polskim systemie ubezpieczeń społecznych. Nie ulega wątpliwości, że ubezpieczony nadal nie uzyskał w Anglii dokumentu A1, przy czym wbrew zarzutom apelującego nie było rolą organu rentowego po uzyskaniu wspólnego porozumienia z instytucją brytyjską, jak i następnie Sądu prowadzenie dalszego postępowania wyjaśniającego z jakich przyczyn instytucja brytyjska odmówiła mu wydania dokumentu A1. Wszak powyższe

przyczyny - uzasadnienie odmowy wydania tegoż dokumentu wynikają wprost z opinii instytucji brytyjskiej wyrażonej w piśmie z dnia 30 stycznia 2014r. jak i w odpowiedzi na pismo ZUS-u z dnia 22 lipca 2014r. Treść tych pism także przeczy zarzutowi skarżącego co do oparcia się przez organ rentowy a potem Sąd na ustaleniach rzekomo niezakończonego postępowania prowadzonego przez brytyjską (...).

Godzi się jedynie zauważyć, że o ile apelujący nadal kwestionuje opinie brytyjskiej instytucji wydane w trybie art. 16 ust. 4 rozporządzenia wykonawczego, to powinien wdrożyć ponownie postępowanie o wydanie dokumentu A1 w trybie art. 5 w zw. z art. 19 rozporządzenia wykonawczego przez instytucję brytyjską. Ewentualne zaś uzyskanie w przyszłości wskutek takiego postępowania dokumentu A1, będzie stanowiło podstawę do wznowienia postępowania w przedmiocie podlegania obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej w okresie od 1.08.2010r. do 31.12.2014r.

Końcowo stwierdzić należy, że całkowicie bezzasadny jest zarzut naruszenia przez Sąd I instancji przepisu art. 328 § 2 kpc. Cytowany przepis określa, jakie elementy sąd jest zobowiązany ująć w uzasadnieniu wyroku. Powinno ono zawierać wskazanie podstawy faktycznej rozstrzygnięcia, a mianowicie: ustalenie faktów, które sąd uznał za udowodnione, dowodów, na których się oparł, i przyczyn, dla których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej, oraz wyjaśnienie podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa. Braki mogą dotyczyć zarówno podstawy faktycznej, jak i prawnej. Niedostatecznie jasno ustalony stan faktyczny może uniemożliwiać dokonanie oceny wywołu, który doprowadził

do wydania orzeczenia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 maja 2011r.

II UK 346/10), a tym samym uzasadniać zarzut naruszenia prawa materialnego, gdyż o jego prawidłowym zastosowaniu można mówić dopiero wówczas, gdy ustalenia stanowiące podstawę zaskarżonego wyroku pozwalają na ocenę tego zastosowania (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 kwietnia 2004r. V CK 92/04). Wyjaśnienie podstawy prawnej wyroku polega natomiast na wskazaniu nie tylko przepisów prawa, ale także na wyjaśnieniu, w jaki sposób wpływają one na treść rozstrzygnięcia

(por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2011r., sygn. akt I CSK 581/10).

W orzecznictwie wyraźnie wskazuje się, iż zarzut naruszenia art. 328 § 2 kpc powinien być uznany za uzasadniony jedynie w przypadkach wyjątkowych, kiedy treść uzasadnienia całkowicie uniemożliwia sądowi drugiej instancji dokonanie oceny toku wywołu, który doprowadził do wydania orzeczenia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 lipca 2011r. I UK 325/10). Tego rodzaju uchybienie nie miało miejsca w rozpoznawanej sprawie, ponieważ Sąd I instancji w sposób wystarczający przedstawił podstawę prawną i faktyczną rozpoznawanej sprawy, a z przytoczonej przez Sąd argumentacji w sposób oczywisty wynika, jaki był tok wniosku Sądu prowadzący do wydania zaskarżonego rozstrzygnięcia.

Reasumując mając na uwadze okoliczności wyżej naprowadzane oraz uwzględniając bezsporne wykonywanie przez ubezpieczonego w okresie spornym pozarolniczej działalności gospodarczej w Polsce, należało uznać za prawidłowe stanowisko zarówno organu rentowego jak i Sądu I instancji, że ubezpieczony podlegał obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu

z tytułu prowadzonej nieprzerwanie pozarolniczej działalności gospodarczej

w okresie od 1.08.2010r. do 31 grudnia 2014r. (art. 6 ust. 1 pkt 5 i art. 13 ust. 4 ustawy z dnia 13 października 1998r. o sus).

Kierując się wyżej omówionymi okolicznościami Sąd Apelacyjny nie znalazł podstaw do uwzględnienia apelacji ubezpieczonego i na mocy art. 385 k.p.c.

orzekł o jej oddaleniu.

/-/ SSA E.Kocurek-Grabowska /-/ SSA M.Pierzycka-Pająk /-/ SSO del. A.Petri

Sędzia Przewodniczący Sędzia

ek